

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

"וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת [של ראש חודש]

דָּרַשׁ דָּרַשׁ מִשֶּׁה וְהִנֵּה שְׂרָף"

שלושה שעירי חטאת קרבנו ביום שמיני למילואים, [שהוא יום חנוכת המשכן], שנאמר, **"וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ"**. **"וְאֵת שְׁעִיר"**, זה **שעיר נחשון**, [כלומר שעיר שהקריב נחשון, שהיה ראשון לנשיאים להקריב את קרבנות הנשיאים, והוא הקריב את קרבנו ביום השמיני למילואים, שהוא הראשון לקרבנות הנשיאים, ונאמר בקרבנו, **"שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֲטָאִת"**]. **"הַחֲטָאִת"**, זו **חטאת יום שמיני למילואים**, שהיתה חובה לאותו היום, [שנאמר בעניין, **"קָחוּ שְׁעִיר עֲזִים לְחֲטָאִת"**]. **"דָּרַשׁ"** זה **שעיר ראש חודש**, [שאותו יום ראש חודש ניסן היה, ונאמר בקרבנות ראש חודש, **"וּשְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֲטָאִת לָהּ"**].

ומכולם לא נשרף באותו יום אלא שעיר אחד, שנאמר, **"וְהִנֵּה שְׂרָף"**, [ולא **"והנה שורפו"**], וזהו **שעיר ראש חודש** שנאמר בו בעניין, **"וְאֵתָה נִתֵּן לָכֶם לְשֵׂאת אֶת עֹון הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לְפָנֵי ה'"**, ושעיר ראש חודש הוא הבא לכפרה, [על טומאת מקדש וקדשיו].

ואף שאר החטאות שלא נשרפו, לא נאכלו באותו יום, אלא הונחו להיאכל לערב, שנאמר, **"דָּרַשׁ דָּרַשׁ"**, שתי דרישות, על הנשרף שאל למה נשרף, ועל המונחות שאל למה מונחות.

לדעת רבי נחמיה – הסיבה ששרפו את שעיר החטאת של ראש חודש, **כי היו אוננים, והיו אסורים לאכול את בשרו**.

ולדעת רבי יהודה ורבי שמעון – הסיבה ששרפו את שעיר החטאת של ראש חודש, **כי ארעה בו טומאה ונפסל**. [אבל לא נשרף מפני האנינות, כי הותר להם לאכול קדשים באנינות].

שלושה ציוויים האמורים בעניין

אכילת קרבנות שמיני למילואים

בעניין אכילת הקרבנות של יום שמיני למילואים נאמרו בתורה שלושה ציוויים: (א) **"וַיִּדְבֹר מִשֶּׁה אֶל אֶהָרֹ וְאֶל אֶלְעָזָר וְאֶל אֵיתָמָר בְּנֵי הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרֶת מֵאִשֵּׁי ה' וְאֶכְלוּהָ מִצֹּאת אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא. וְאֶכְלָתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי חֻקֵּךְ וְחֻק בְּנִיךְ הוּא מֵאִשֵּׁי ה' כִּי כֹן צִוִּיתִי"**. (ב) **"וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טְהוֹר אֹתָהּ וּבְנִיךְ וּבְנִתֶיךָ אֲתָדָּ כִּי חֻקֵּךְ וְחֻק בְּנִיךְ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אִשֵּׁי הַתְּלָבִים יִבְיֵאוּ לְהַנִּיף תְּנוּפָה לְפָנֵי ה' וְהִנֵּה לָךְ וּלְבְנִיךָ אֲתָדָּ לְחֻק עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה'"**. (ג) **"וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מִשֶּׁה וְהִנֵּה שְׂרָף וַיִּקְצֹף עַל אֶלְעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהָרֹן הַנּוֹתָרִים לֵאמֹר. מִדֹּעַ לֹא אֶכְלָתֶם אֶת הַחֲטָאִת בְּמָקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא וְאֹתָהּ נִתֵּן לָכֶם לְשֵׂאת אֶת עֹון הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לְפָנֵי ה'. הֵן לֹא הִבֵּאת אֶת דָּמָה אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אֲכֹל תֹאכְלוּ אֹתָהּ בְּקֹדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי"**.

לדעת רבי יהודה ורבי שמעון, האומרים, שחטאת ראש חודש נשרפה מפני הטומאה, ולא מפני האנינות, **כי הותר להם לאכול את כל קרבנות היום באנינות**, ואפילו קדשי דורות של אותו יום, **כך יתבארו שלושת הציוויים**:

(א) קָחוּ אֶת הַמִּנְחָה ... וְאֶכְלוּהָ [באנינות] ... **כִּי כֹן צִוִּיתִי** [שתאכלו באנינות]. (ג) **"וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת [של ראש חודש] ... אֲכֹל תֹאכְלוּ [באנינות] ... כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי"**, כלומר **בשעת מעשה חזר וציווה להם שיאכלו באנינות**. (ב) **"וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ [באנינות] ... כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה'"**, כלומר **לא מאלי אני אומר לכם, אלא ה' ציווה שתאכלו באנינות**.

ושמואל אמר, **שלדעת רבי נחמיה**, האומר, שחטאת ראש חודש נשרפה מפני האנינות, **שום קרבן לא הותר להם לאכול באנינות**, אף לא קדשי שעה, **ואם כן**, לא אמר משה שנצטווה **שתאכל המנחה באנינות**, אלא כוונת משה היתה, שנצטווה **שתאכל המנחה**, [ואינה כמנחות ציבור של דורות שאינן נאכלות].

ורבא אמר, שאף לדעת רבי נחמיה, דווקא חטאת ראש חודש, שהיא קדשי דורות, **לא הותר לאוכלה באנינות**, אבל קדשי שעה, מודה רבי נחמיה שהיו נאכלים באנינות, **ואם כן**, כוונת הכתובים הנ"ל [כפי שנתבאר לעיל לדעת רבי יהודה ורבי שמעון], שאמר משה, **שציווה לאכול את הקדשים באנינות**, אלא שלעניין חטאת ראש חודש, אף שבאמת כך אמר, מכל מקום טעה, שהיה סבור שדינה כשאר קדשי שעה של אותו יום, ובאמת קדשי דורות של אותו יום לא הותר לאוכלם באנינות.

ביאור הכתובים כדעת רבי נחמיה האומר

מפני אנינות נשרפה [שנפסלה מאכילה]

"וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מִשֶּׁה וְהִנֵּה שְׂרָף וַיִּקְצֹף עַל אֶלְעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהָרֹן הַנּוֹתָרִים לֵאמֹר. מִדֹּעַ לֹא אֶכְלָתֶם אֶת הַחֲטָאִת", האם נכנס דמה לפני ולפנים ובכך נפסלה, [כמו

שנאמר "וְכָל חֲטָאת אֲשֶׁר יִבָּא מִדָּמָה אֶל אֱהֹל

מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף".

תשובת אהרן – "הן לא הובא את דָּמָה אֶל הַקֹּדֶשׁ

פְּנִימָה".

שאלת משה – **האם יצאה החטאת חוץ לקלעים,**

ובכך נפסלה.

תשובת אהרן – "בַּקֹּדֶשׁ" היתה, ולא יצאה.

שאלת משה – **האם הקריבוה באנינות, ובכך**

נפסלה.

תשובת אהרן – "מֹשֶׁה [וכי] הן [=בני שהם

הדיוטות] ... הִקְרִיבוּ", והלא אני הקרבתי, שעלי

הטלת את העבודה היום, [כמו שנאמר, "וַיֹּאמֶר

מֹשֶׁה אֶל אֱהֹרֹן קָרֵב אֶל הַמִּזְבֵּחַ"], ואני כהן גדול

ומקריב אונן, ואין העבודה נפסלת בכך.

אמר משה – "הן לא הובא את דָּמָה אֶל הַקֹּדֶשׁ

פְּנִימָה". ולא נפסלה בכניסה, ו"בַּקֹּדֶשׁ" היתה,

ולא נפסלה ביציאה. ואף לא נפסלה בעבודת

אנינות. **אם כן, מאחר שלא נפסלה, אף על פי**

שאתם אוננים, "אָכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ ... כֹּאֲשֶׁר

צִוִּיתִי" במנחה, שתאכל אף באנינות, [ולמה

שרפתם אותה].

תשובת אהרן – "וַתִּקְרָאנָה אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאֶכְלָתִי

חֲטָאת הַיּוֹם [כלומר חטאת הקבועה ליום זה של ראש

חודש שהיא קדשי דורות] הִיִּיטֵב בְּעֵינַי ה'", **שמה**

לא שמעת שיאכלו אף באנינות, אלא בקדשי

שעה, כמנחה, שחובת שעה היתה, ואינה נוהגת

לדורות. אבל קדשי דורות, כשעיר ראש חודש, לא

יאכלו באנינות, כי כן יש ללמוד בקל וחומר

ממעשר שני, שנאמר בוידוי מעשרות "לא אֶכְלָתִי

בְּאֲנִי [=באנינות] מִמֶּנּוּ", ואם מעשר הקל אינו

נאכל לאונן, כל שכן שקדשים חמורים אינם

נאכלים לאונן.

מיד – "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֵב בְּעֵינָיו", הודה ולא

בוש לומר לא שמעתי, אלא אמר, שמעתי

ושכחתי.

ומאחר שהיו אוננים, ולא היו יכולים לאכול את

החטאת, הרי היא כפסולה, ושרפיה.

ביאור הכתובים כדעת רבי יהודה ורבי

שמעון האומרים מפני הטומאה נשרפה

"וַאֲתַת שְׁעִיר הַחֲטָאת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצַף

עַל אֶלְעָזָר וְעַל אִיתָמָר בְּנֵי אֱהֹרֹן הַנוֹתָרִם לֵאמֹר. מִדּוּעַ

לֹא אֶכְלָתֶם אֶת הַחֲטָאת", **האם נכנס דמה לפני**

ולפנים ובכך נפסלה, [כמו שנאמר "וְכָל חֲטָאת אֲשֶׁר

יִבָּא מִדָּמָה אֶל אֱהֹל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ

תִּשְׂרֹף"].

תשובת אהרן – "הן לא הובא את דָּמָה אֶל הַקֹּדֶשׁ

פְּנִימָה".

שאלת משה – **האם יצאה החטאת חוץ לקלעים, ובכך**

נפסלה.

תשובת אהרן – "בַּקֹּדֶשׁ" היתה, ולא יצאה.

שאלת משה – **האם הקריבוה באנינות, ובכך נפסלה.**

תשובת אהרן – "מֹשֶׁה [וכי] הן [=בני שהם הדיוטות]

... הִקְרִיבוּ", והלא אני הקרבתי, שעלי הטלת את

העבודה היום, [כמו שנאמר, "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֹרֹן

קָרֵב אֶל הַמִּזְבֵּחַ"], ואני כהן גדול ומקריב אונן, ואין

העבודה נפסלת בכך.

אמר משה – **האם מתוך צערכם פשעתם בשמירת**

החטאת, ועל ידי כן נגע בטומאה, ונפסל בכך.

תשובת אהרן – משה, כך אני בעיניך, שאני מבזה

קדשי שמים להסיח דעתי משמירתם, "וַתִּקְרָאנָה

אֹתִי כְּאֵלֶּה" ואפילו אלה וכאלה אבילות יארעו

לי, אין אני מבזה קדשי שמים להסיח דעתי

משמירתם.

אמר משה – "הן לא הובא את דָּמָה אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה".

ולא נפסלה בכניסה, ו"בַּקֹּדֶשׁ" היתה, ולא נפסלה

ביציאה. ואף לא נפסלה בעבודת אנינות. וגם לא

בטומאה. **אם כן, מאחר שלא נפסלה, אף על פי שאתם**

אוננים, "אָכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ ... כֹּאֲשֶׁר צִוִּיתִי" במנחה,

שתאכל אף באנינות, [ולמה שרפתם אותה].

תשובת אהרן – "וְאֶכְלָתִי חֲטָאת הַיּוֹם הִיִּיטֵב

בְּעֵינַי ה'", **שמה לא שמעת שיאכלו אף באנינות,**

אלא בלילה. אבל ביום לא יאכלו באנינות, כי כן

יש ללמוד בקל וחומר ממעשר שני, שנאמר בוידוי

מעשרות, "לא אֶכְלָתִי בְּאֲנִי [=באנינות] מִמֶּנּוּ",

ואם מעשר הקל אינו נאכל לאונן, כל שכן

שקדשים חמורים אינם נאכלים לאונן.

מיד – "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֵב בְּעֵינָיו", הודה ולא

בוש לומר לא שמעתי, אלא אמר, שמעתי

ושכחתי.

ואמנם היו יכולים לאכול את כל הקודשים יחד,

בערב, אלא שבתוך כך ששהתה החטאת עד

הערב, נטמאה החטאת באונס, ולכן נשרפה ולא

נאכלה.

שלוש קושיות שהקשו על רבי נחמיה

האומר מפני אנינות נשרף שעיר ראש חודש

שאלה א – אם הסיבה ששעיר ראש חודש נשרף,

אינו מחמת פסול שארע בו עצמו [כגון שנטמא],

אלא מחמת פסול שארע בכהנים, שהיו אוננים

ואסורים באכילת קדשים, מה החילוק בין שעיר

ראש חודש שנשרף לבין שאר חטאות שלא

נשרפו, הלא גם אותם לא יכלו לאכול מחמת

אנינותם.

תשובה – רק שעיר ראש חודש, שהוא קדשי

דורות, לא הותרו לאוכלו באנינות, אבל שאר

חטאות של יום, שהיו קדשי שעה, הותר לאוכלם

באנינות ולא נפסלו.

שאלה ב – אם הסיבה ששעיר ראש חודש נשרף היא, משום שכהנים היו אוננים, ואסורים באכילת קדשים, לא היו צריכים לשורפו, אלא להשהותו עד הערב ובערב היה נאכל, שהרי מהתורה אונן אינו אסור באכילת קדשים אלא ביום. [ואף שלדעת רבי יהודה, אנינות לילה מהתורה, כמבואר בדף צ"ט, מודה הוא, שביום שמיני למילואים, הותרה להם אנינות לילה].

תשובה – לדעת רבי נחמיה, האונן אסור באכילת קדשים גם בלילה שאחר המיתה, ואם כן, לא היה לחטאות הללו זמן שהותרו לאוכלם, ומאחר שלא היו באות לידי אכילה נשרפו.

שאלה ג – לא יתכן שהסיבה ששעיר ראש חודש נשרף היא, משום שהכהנים היו אוננים, כי אף שאהרן ובניו היו אוננים ואסורים באכילת החטאת, פנחס בן אלעזר לא היה אונן, והיה ראוי לאכול מהחטאת, ואם כן היתה יכולה להיאכל לפנחס ולמה נשרפה.

תשובה – לדעת רבי נחמיה, באותה שעה פנחס עוד לא היה כהן.

אך זאת אין להקשות, לדעת האומרים משה כהן היה, [כפי שיתבאר להלן בדף ק"ב], מדוע נשרפה החטאת, הלא הוא לא היה אונן, והיה יכול לאוכלה, כי מאחר שהיה טרוד בשכינה מבקר עד ערב, לא היה עוסק באכילת קדשים.

מתי נתכהן פינחס

לדעת המקשים על רבי נחמיה – פינחס נעשה כהן יחד עם אהרן ובניו.

ולדעת רבי נחמיה – לא נתכהן פינחס אלא לאחר זמן.

- לדברי רבי אלעזר אמר רבי חנינא, לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי, שכן אחר שהרגו לזמרי נאמר, "וְהִיָּתָה לוֹ וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנָּה עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאֶקְיֹו וַיִּכְפֹּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", משמע שרק מאותה שעה ואילך נתנה לו הכהונה. [וי"א שאין מכאן ראיה שכבר אז נתכהן, אלא שבשרו הקב"ה שלעתיד תהא הכהונה לזרעו ולא תפסוק לעולם].

- ולדברי רב אשי, לא נתכהן פינחס עד ימי יהושע, כששם שלום בין השבטים, [שכשבנו בני גד ובני ראובן את המזבח בעבר הירדן, ובקשו שאר שבטים לעלות עליהם לצבא, שלחו את פנחס לדבר עמיהם, וכשהשיבו להם דברי טעם, והשלימו], נאמר, "וַיִּשְׁמַע פִּינְחָס הַכֹּהֵן וַיִּשְׁאֵי הַעֲדָה וַרְאֵשֵׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבְרוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וּבְנֵי מְנַשֶּׁה וַיִּיטֹב בְּעֵינֵיהֶם" שאז נכתבה הכהונה על פינחס, שלא כבשאר מקומות, שנכתבה הכהונה על אלעזר, כגון "פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן". [וי"א שאין מכאן ראיה אלא שבאותה שעה נתייחס שתהא כהונה גדולה ממנו, אבל היה כהן מימי משה].

כהן בעל מום אוכל קדשי

קדשים וקדשים קלים

בעניין כהן בעל מום שפסול לעבודה, נאמר, "לָחֶם אֱלֹהֵי מִקְדָּשֵׁי הַקְּדָשִׁים וּמִן הַקְּדָשִׁים יֹאכְלוּ", והוצרכה תורה לפרש שאוכל בשניהם.

- כי אם היה כתוב שאוכל קדשי קדשים, היה מקום לומר שרק אותם הוא אוכל, אבל אינו אוכל קדשים קלים. שכן מצינו לעניין אכילה, שהותרו קדשי קדשים אף לזר, [לדעת האומרים משה זר היה, מצינו שהותרו לזר, שנאמר בעניין חזה השלמים של קרבנות המילואים, "מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לְמִשֶּׁה הָיָה לְמָנָה", והם היו קדשי קדשים, שהרי נאכלו תוך לקלעים, שנאמר, "בִּשְׁלוֹ אֶת הַבָּשָׂר פָּתַח אֶהָל מוֹעֵד וְשָׂם תֹאכְלוּ אֹתוֹ". ולדעת האומרים יש מנחה בבמה קטנה, מצינו שהמנחה שהיא קדשי קדשים נאכלת לזרים, שהרי זר כשר לעבודה בבמה, ושיירי המנחה נאכלים לעובד]. מה שלא מצינו כן בקדשים קלים, שיותר חלק הכהנים שבהם לזר.

- ואם היה כתוב שבעל מום אוכל קדשים קלים, היה מקום לומר שרק אותם הוא אוכל, אבל אינו אוכל קדשי קדשים שהם חמורים מהקלים בכמה דברים.

ולכן נאמרו בתורה גם קדשי קדשים וגם קדשים קלים.

לעניין מה נתכהן משה

גם לדעת האומרים שמשה היה כהן, אין זאת אלא לעניין עבודת הקרבנות, אבל לא לעניין ראיית הנגעים, כי לעניין ראיית הנגעים נאמר, "וְהוֹבֵא אֶל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים", ללמד, שאין רואים את הנגע אלא אהרון ובניו בלבד.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית

לקבלת קבצים אלו בוואצאפ

שלחו הודעה למספר 050-6877088

[לרכישת בקיצור על מסכת זבחים](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)